

"bu daha kötüdür" veya "bu daha da kötüdür" diyerek, beyninizin düşünce damarlarından tıpkı bir kurşun gibi teninizi sıyirtarak vınlayıp geçer. İşte o an, yine Goya düşer akla ve "Barbarlar!" diye haykırırken bulursunuz kendinizi...

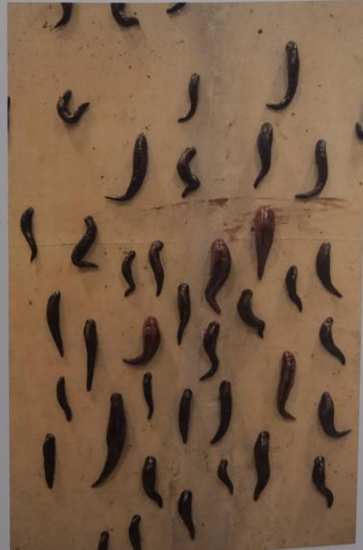
“Şiddet, acı ve ölüm son hızla coğrafyaların “kaderi”ni belirliyor. Coğrafya, gücün yansıtılmasına maruz kalır. Savaşı yaşayanların görüntüleri ulaştıkça -coğrafyalardan/ sınırötesinden-, yaşamayanların ve fakat bilenlerin gözlerine, sözün bittiği yerde çakılı kalıp anlamsızlaşıyor her şey...”

Savaşı ve zamanını böylesine yoğun yaşamak ve sonrasında enfomasyonun kamusal alanı ele geçirmesiyle birlikte "hatırlama" denilen bellek oluşumuna karışmak, günümüz insanının kaçınılmazı... Bunun nedeni ise geçen yüzyılda iki büyük dünya savaşının yaşanması ve insanların daha doğrusu hayatta kalabilenlerin ölenlerin gölgesinde savaş alanının ve zamanının çok daha geniş bir alana yayıldığı gerçeğiyle yüzleşmesinden başka bir şey değildir. Böylesi bir kesişme zamanına ise anladığımız bir dilden konuşarak katkı koyuyoruz. "Dünyayı sanat kurtaracak" söylemi odaklı bir hareket alanı yaratıyoruz. Savaşın sınırlarına, sanatın sınırsızlığıyla direniyoruz.

21. yüzyılda "medeni" yaşadığımızı düşünüyor musunuz? Savaşın ve şiddetin hep var olduğu sistemde "mutluluğun" tarifinin

medeniyet denilen "huzurlu insan" görüntüsünde ortalarda dolanması apaçık simülasyondur. Dünyanın sistem yörüngesinin çivisi çıkmıştır. İnsanoğlu "umut" için değil, "vahşi" kalmak için ayak diremektedir. Yaşanılan coğrafya, başkalarının almak istediği coğrafyaya dönüştüğü sürece de, vahşetin içselleştirildiği genetik, insanlara kodlanarak, geleceğe taşınmaya devam edecektir. Savaş bir "medeniyet" midir? Haklı ya da haksız var olduğu gerçeğini koşulsuz kabul etmek duygusal sarsıntının kapısını çalmakla eş anlamlı... Bir kere Çam Ağaçları'nın etrafına örülmüştür dikenli teller... Kimin, ne için böylesi bir sınırı çizdiğinden öte "zamanını" sorgulamakla belki de aşılacak "Barış"ın önündeki duvar barikatlar...

Dünyanın neresine bakarsanız bakın, neresinde olursanız olun, mutlaka sınırlarınızın ötesinde karşınıza "vahşet" mimarisinin izleri çıkıyor. Guernica, Varşova, Hiroşima, Mostar ve Kobani ve de daha fazlası... Bombalarla

Hüseyin Arıcı, Çağdaş Sülük, modelaj kili üzerine yağlıboya, 2015

yerle bir olan kentler, kasabalar, toplama kamplarına kapatılan ve bugün adı bile geçmeyen, bilinmeyen insanların geleceklerinin elinden alındığı mekanlar nasıl oluyor da görünmezleşiyor?! Yoksa kamusal alanda yaratılan "Zafer Heykelleri"nin gölgesi mi düşmüştür üstlerine? Ne zaman bir savaş sonrası şehir meydanının tam kalbine yerleşen anıtlara baksam, zaman delip geçer aklıma ve yüreğimi... Çekilir etraftaki kalabalık, alınır zaman meydana ve sürüklenir beden usla birlikte savaş meydanına... Neden bazı figürler yüceltilerek var edilirken bazı "figür/ler"de silinir savaş sonrası ülkelerin "savaş halet-i ruhiye"si sayılan meydanlarından? Yoksa savaşı hatırlatmak esasında "unutturmakla" eş anlamlı mı? Savaşı "diriltmek" demek "öteki"nin hesaplı, bilinçli imhası ile mi denk düşünüyor?

Akla dolanan tüm düşünceleri tek bir soruya yükledik: "Bir Savaş Nasıl Hatırlanmalıdır?"

Toby Clark'ın Savaş ve Propaganda kitabı "Savaşı Hatırlamak: Savaş Anıtları ve Karşı-Anıtlar" bölümünde söz "Bir Savaş Nasıl Hatırlanmalıdır?" sorusuyla başlar. Sorular devam eder:

"-Savaş anıtları sadece ölenlerin anısına mı yoksa onların uğruna öldükleri değerlere mi adanmalıdır? -Kimlerin ölenleri anmak için semboller üretme hakkı vardır; bu sadece bireylere tanınan bir hak mıdır yoksa ulusal anma ve uzlaşma günlerini düzenlemek devletin yükümlülüğü müdür?"

Tüm bu sorular, matemin kişisel ifade biçimleri ile tarihin kamusal sunumu arasında çeşitli gerilimlere neden olmuştur. Apaçık: Sorular, savaş sonrası süreçte toplumsal psikolojinin devlet eline kilitlendiğini

9 771303 751005
112 TÜRKİYE'NİN
GÜZEL
SANATLAR
DERGİSİ
ŞUBAT / MART 2015
THE FINE ARTS MAGAZINE OF TURKEY
15 TL KDV DAHİL

rh+

artmagazine

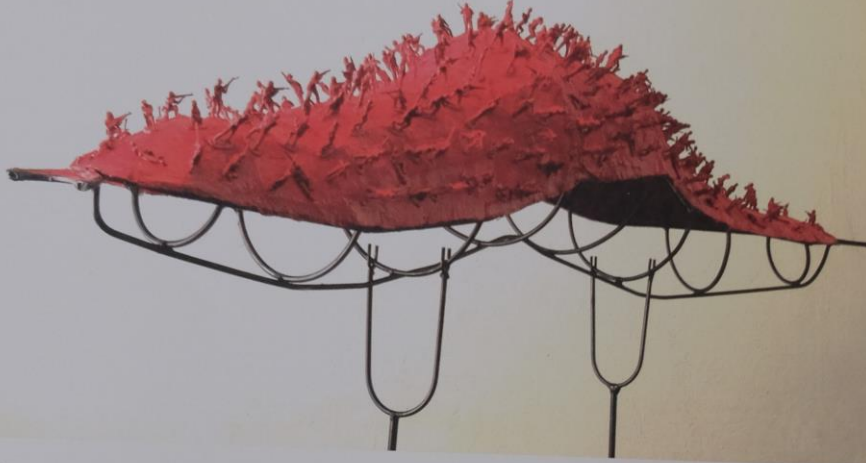
**“Muazzam Çağdaş
Sanat Balonu”-3
Dosya: Coğrafya Kaderdir...
Portre: Aydın Ayan**

ÖZEL SAYI

NE ZAMAN ÇEKİLDİ BU SINIRLAR?

Dilek Karaaziz Şener / dsener@hacettepe.edu.tr

Ayhan Ö. - savaş lançmanı mendil polisine hazırlanmış, 1.90x1.31x1.05 cm., 2006

Yirminci yüzyıl dünya toplumlarının belleğine savaşla ve savaşa dair görüntülerle, soykırımlarla, şiddetle kazanarak iz bırakmış bir dönemdir. Sessiz şehirleri marşlarla delip geçen ordulara karşılık insanların belleklerine acı dolu görüntüler örülmüştür. Bazen patlayan bombaların görüntüleri bazen de işgale hazırlık niteliğinde gökyüzünde salınıp duran paraşüt gölgelerindeki çocukluk anıları... Bütün çocukluğumuzu yıkıp geçen şehri bombalayan uçakların gürültülerindeki karartma geceleri... İçinde bulunduğumuz yeni binyıl ise geçen yüzyıldan aktarılanların açtığı yolları kendi içinde daha da yönlere ayırmakta, çetrefilleşip içinden çıkılmaz bir duruma doğru sürüklemektedir. Şiddet, acı ve ölüm son hızla coğrafyaların "kaderi"ni belirliyor. Coğrafya, gücün yansıtılmasına maruz kalır. Savaşı yaşayanların görüntüleri ulaştıkça -coğrafyalardan/

sınırötesinden-, yaşamayanların ve fakat bilenlerin gözlerine, sözün bittiği yerde çakılı kalıp anlamsızlaşıyor her şey...

Yaşadığımız çağın medya denilen değişken/tüketen imaj oburu, acıları "seyirlik" hale getirdi. Sınırların ötesine geçmek bu kadar kolayken, sınır için çekilen silahların, kuşanılan bombaların, gizlenen mayınların ördüğü acı bulutlarını görünür kılıyor. Ölüm karşısında duyulan ıstırapı karşılayan kelime ise: Şiddet!

Acıyı, şiddeti kimse hatırlamak istemez. Buna karşılık kamusal alandaki "anıt-heykel" dayatmasında, hatırlamamak eylemini ters köşeye yatıran "belleği canlı kılmak" ediminin yer alması paradokstur. Kamusal alana çizilen sınırdır heykeller, diğer bir deyişle de savaşın dehşetinin "anı/anmak" kavramları adı altında sanat eserine

dönüşmesi. Unutmak istemek ve de hatırlamak; hatırlamakla birlikte unutmak... Bir bakıma "hatırlamak unutmaktır", "unutmak ise hatırlamaktır" gel-git'leri arasına sıkışan "modern insan" kendini tanımaktadır. Yüzlerce yalnızlıktan ibaret meydanlardaki kalabalık, zamanın başında uçuldayıp duran müphem bir dünya ağrısı değil de, nedir?

Tuhaf bir kısır döngü içindeyken Goya'nın Savaşın Felaketleri serisindeki resim yazıları geliyor aklı: Buna bakılmaz! Şimdi soru işaretini soru cümlesi ile buluşturalım: evinizin salonunda renkli cam fanusun dayattığı, bilinçli seçtiği, kurgulayıp sunduğu başka bir dünyanın algı sınırlarında seyir halindeyken, sizden kilometrelerce uzaktaki savaşın dehşetine kaç dakika bakabilirsiniz? Goya'nın yazıları bilinçaltınızda devreye girerek, hemen size "bu kötüdür",